

# WAŻNA SPRAWA – ABY KOLCZYK NIE SPADAŁ!

**Bez utrzymania kolczyków na uszach bydła trudno mówić o sensie identyfikacji zwierząt. Jeżeli kolczyki spadają z uszu zwierząt, nie może być mowy o obserwacji przemieszczania się bydła, co podważa sens systemu, ale również potencjalnie zagraża zdrowiu stad, a co za tym idzie – zdrowiu ludzi.**

**N**a podstawie obserwacji i raportów, w których Kanadyjskiej Agencji Identyfikacji Bydła (Canadian Cattle Identification Agency) zgłaszane są problemy związane z gubieniem kolczyków, wywnioskowano, że głównym powodem takiej sytuacji jest ich niepoprawne zakładanie. W związku z tym kampanię „Retension Matters” (w wolnym tłumaczeniu: „Ważna sprawa – aby kolczyk nie spadał!”) rozpoczęto od stworzenia listy dobrych praktyk kolczykowania. Poniżej lista, której twórcą jest Paul Laronde, zarządzający działem ds. znaczników i technologii w CCIA, uzupełniona o nasze obserwacje.

**Dla retencji kolczyków najważniejszym elementem jest ich poprawne założenie.**

## LISTA DOBRZYCH PRAKTYK KOLCZYKOWANIA – NAJWAŻNIEJSZY ELEMENT UTRZYMANIA KOLCZYKÓW NA USZACH!

### Przygotowanie do kolczykowania

Przygotuj swój zestaw do kolczykowania. Przed kolczykowaniem sprawdź, czy na pewno wszystko jest gotowe.

#### ■ Kolczyki

Sprawdź:

- czy masz potrzebną liczbę kolczyków;
- jakiej marki są kolczyki i wybierz do nich odpowiednią kolczykownicę;
- czy masz właściwe kolczyki (np. zwykły kolczyk czy TST);
- czy kolczyki są czyste, suche, zdezynfekowane i ogrzane do temperatury ciała, gdy panują niskie temperatury;
- czy numer na kolczyku TST (jeżeli ich używasz) zgadza się z numerem próbki oraz czy czytnik jest naładowany;
- jeżeli skanujesz numery – upewnij się, czy numer z kolczyka skanuje się poprawnie i zgadza się z numerem wgranym do systemu. Potwierdź prawidłowy odczyt po aplikacji znacznika.

#### ■ Kolczykownica

- Aplikator jest zaprojektowany tak, aby poprawnie zacisnąć kolczyk.

- **Kolczykownica musi być dobrana do kolczyków firmy**, której kolczyki aktualnie zakładasz bydłu – jeżeli to nie ty je kupujesz, upewnij się na fakturze, czy masz odpowiednią kolczykownicę; niedopasowana kolczykownica może spowodować złe zapięcie kolczyka i w rezultacie jego zgubienie.
- **Kolczykownica nie była używana przez jakiś czas.** Upewnij się:
  - ☛ **czy igła jest w dobrym stanie** (czy się nie zużyła – czy nie jest np. starta lub wygięta) – jeśli trzeba, wymień ją na odpowiednią do modelu twojej kolczykownicy oraz kolczyków;
  - ☛ **czy męska część kolczyka dobrze pasuje do igły** – powinna się trzymać, ale nie może być zbyt ciasna. Igła lub aplikator są źle dobrane, gdy męska część jest:
    - ☛ za luźna i spada z igły,
    - ☛ zbyt ciasna – możesz mieć problem z wyjęciem aplikatora po zaciśnięciu kolczyka, co może spowodować uraz zwierzęcia bądź osoby aplikującej.
- Niektóre aplikatory mają zapasową igłę w ramieniu – warto mieć zawsze zapasową pod ręką.
- **Zmieniając igłę**, upewnij się, że trzyma się ona mocno w kolczykownicy po umieszczeniu.
- **Kolczykownica jest nowa?** Zapoznaj się z jej instrukcją.
- Sprawdź, czy na kolczykownicy jest założony **adapter odpowiedni** do zakładanych kolczyków:
  - ☛ **biały** – do kolczyków TST wyprodukowanych od 2024 r.,
  - ☛ **pomarańczowy** – jeżeli jeszcze masz kolczyki TST sprzed 2024 roku,
  - ☛ **czarny lub niebieski** – do zwykłych kolczyków wizualnych,
  - ☛ **bez aplikatora** – do kolczyków elektronicznych.
- Warto mieć zapasową kolczykownicę z igłą w przygotowanym zestawie, aby móc je zmienić w razie problemów podczas sesji kolczykowania.
- **Zawsze używaj zdezynfekowanej kolczykownicy i igły.**

## Kolczykowanie

### ■ Unieruchomienie zwierzęcia jest bardzo ważne!

- Dla **pewności poprawnego zakolczykowania** – dobre umiejscowienie kolczyka:
  - ☛ przyspiesza gojenie,
  - ☛ ułatwia późniejszy odczyt,
  - ☛ zmniejsza ryzyko zgubienia kolczyka.
- Dla **zapewnienia bezpieczeństwa** zwierzęciu i osobom kolczykującym:
  - ☛ podczas kolczykowania cieląt jedna osoba powinna unieruchamiać, a druga zakładać kolczyk,
  - ☛ jeżeli to możliwe, **zwierzęta powyżej 180 kg** powinno się

umieścić w poskromie i skutecznie unieruchomić ich głowę, np. kleszczami do nosa, podczas kolczykowania.

### ■ Zakładanie kolczyka

- W zasięgu osoby kolczykującej powinny być:
  - ☛ wiadro z wodą i środek antyseptyczny,
  - ☛ mała szczoteczka do nanoszenia mydła, aby oczyścić ucho i pozbyć się resztek słomy, ziemi i innych zanieczyszczeń (to może nie być praktyczne, gdy jest zimno).

**Ponieważ kolczykowanie wiąże się z raną kłutą w uchu, im mniej zanieczyszczeń, tym rana zagoi się szybciej i bez infekcji. To zwiększy możliwość dłuższego utrzymania kolczyka na uchu.**

- Gdy przecieranie ucha wodą z mydłem jest nieodpowiednie, przynajmniej zdezynfekuj kolczyk i kolczykownicę, zanurzając w płynie dezynfekującym, aby:
  - ☛ zapewnić oczyszczenie kolczyka i zredukować ewentualną infekcję,
  - ☛ płyn antyseptyczny działa jak lubrykant, co pozwala użyć mniejszej siły do kolczykowania i przy dłuższym kolczykowaniu mniej męczy.

**NIE kolczykuj brudnych uszu, np. pokrytych obornikiem lub innymi pozostałościami, gdyż spowoduje to infekcję i zwiększy zrzuty kolczyków.**

- **Przed kolczykowaniem** każdorazowo sprawdź, czy obie części kolczyka są poprawnie umieszczone w kolczykownicy i spasowane ze sobą (czy męska część jest wyrównana do osi otworu części żeńskiej). W niektórych aplikatorach należy przekrócić żeńską część, aby ją wycentrować i zapobiec wewnętrznemu uszkodzeniu kolczyka (pominięcie tej czynności może spowodować, że kolczyk szybciej zostanie zgubiony!).
- **Gdy kolczykujesz w temperaturze bliskiej 0°C, postaraj się utrzymać elementy kolczyka w ciepłe.** To pomoże w łatwiejszym zespoleniu kolczyków. Im zimniejsze są kolczyki, tym większa siła jest potrzebna do zakolczykowania. Kolczykowanie w ekstremalnych temperaturach (<-30°C) może spowodować, że kolczykownica lub kolczyk zostaną złamane przez zwiększone siły.
- **Z kolczykownicy spadł założony kolczyk lub igła?** – ponownie spasuj ze sobą kolczyki przed kolczykowaniem. Może być potrzebne skorzystanie z zapasowej kolczykownicy, wtedy również należy najpierw spasować obie części kolczyka.
- **Zakolczykuj ucho zwierzęcia zgodnie z instrukcją producenta.** Zazwyczaj kolczykujemy pomiędzy żebrami chrząstek, między 1/3 a 1/2 długości ucha, mierząc od głowy. W wypadku kolczyków okrągłych EID – pomiędzy 1/4 a 1/3 długości ucha od głowy.

Każde ucho jest inne:

- ☛ **gdy ucho jest grubsze,** przesuwamy się bardziej w kierunku jego środka,

☛ **gdy ucho jest owłosione,** należy uważać, aby włosy nie zostały zahaczone do żeńskiej końcówki, bo to może spowodować zablokowanie igły i zapobiegnie poprawnemu złączeniu się kolczyka, co zaowocuje jego zgubieniem.

- **Kolczyka NIE ZAKŁADAJ w otworze po poprzednim kolczyku,** utrzymanie go w uchu będzie bardzo niepewne.
- Podczas kolczykowania obie części kolczyka muszą być **zatrzaśnięte jednym płynnym zaciśnięciem kolczykownicy.**
- Gdy osoba kolczykująca się zmęczy, powinna zrobić przerwę, aby miała siłę do poprawnego zaciśnięcia kolczyka.
- Nie przytrzymuj dłużej, niż to jest potrzebne, zaciśniętej kolczykownicy na uchu. Niektóre kolczyki wydają odgłos po pełnym zaciśnięciu (uwaga, dźwięk może zaskoczyć zwierzę i może ono gwałtownie zareagować poprzez poruszenie), a w niektórych odsakuje igła, gdy kolczyk jest zaciśnięty. Poprawne zaciśnięcie jest konieczne do utrzymania kolczyka przez zwierzę.

### ■ Po zakolczykowaniu

- W przypadku kolczyków elektronicznych po zakolczykowaniu należy jeszcze raz zeskanować kolczyk, aby mieć pewność, że poprawnie się szczytuje.
- Rana po kolczykowaniu powinna się zagoić jak najszybciej po aplikacji, inaczej dziura będzie się powiększała, a kolczyk zostanie zgubiony. **Po tygodniu i dwóch należy sprawdzić gojenie się rany,** a w razie potrzeby zastosować leczenie infekcji.

### CZĘSTE PROBLEMY I ODPOWIEDZI NA PYTANIA

- **Kolczyk nie zaciska się poprawnie** – ponownie sprawdź kolczykownicę i kolczyki.
- **Igła aplikatora dziurawi żeński kolczyk podczas aplikacji** – problem leży najprawdopodobniej w igle. Często w takiej sytuacji męski kolczyk nie trzyma się poprawnie na igle kolczykownicy. Sprawdź, czy używasz kolczykownicy odpowiedniej do tych kolczyków i odpowiedniej igły do kolczykownicy i kolczyków. Sprawdź, czy igła się nie zużyła.
- **Męski kolczyk siedzi zbyt ciasno na igle, a aplikator trudno wyjąć po zaciśnięciu** – męski kolczyk powinien być dopasowany do igły na tyle, aby nie spadał pod wpływem grawitacji, tylko utrzymywał się na igle – wymień igłę na poprawną.
- **Żeńska część kolczyka nie wpasowuje się dobrze do kolczykownicy, a męska część nie spasowuje się z jej otworem** – sprawdź, czy na szczęce kolczykownicy został założony poprawny adapter lub czy w przypadku kolczyków elektronicznych został wyjęty zgodnie z instrukcją producenta. Kolczyk nie zostanie poprawnie zapięty, gdy obie jego części nie spasują się ze sobą centralnie częścią męską do żeńskiej. 